

WSPÓŁPRACA NAUKOWA KRAJOWA I MIĘDZYNARODOWA

Alicja Zemanek

Mapa kontaktów naukowych uniwersyteckich botaników zmieniała się w miarę upływu lat. W okresie renesansu kluczową rolę odgrywały związki z uniwersyteciem w Padwie. Pod koniec XVIII i na początku XIX w. znaczący był wpływ Uniwersytetu Wiedeńskiego. W drugiej połowie XIX w. bardzo żywe stały się kontakty z ośrodkami nauki niemieckiej, takimi jak Berlin, Halle, Strasburg czy Würzburg. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. współpraca stała się bardziej zróżnicowana i dotyczyła wielu placówek w kraju i za granicą.

W latach 2000–2008 Instytut Botaniki UJ współpracował (bez umów formalnych) z placówkami naukowymi z 17 krajów świata — z Europy, Azji, Ameryki i Australii. Są to m.in.: Belgia (Gembloux — Faculté Universitaire des Sciences Agronomiques), Finlandia (Helsinki — University of Helsinki), Francja (Amiens — University of Picardie Jules Verne, Nancy — Henri Poincaré University, Dijon — INRA: l'Institut National de la Recherche Agronomique), Holandia (Amsterdam — VU University, Leiden — Botanic Garden Leiden University, Wageningen — Wageningen University), Indie (Goa — National Centre for Antarctic and Ocean Research, Government of India), Macedonia (Skopje — Ss. Cyril and Methodius University of Skopje), Nowa Zelandia (Palmerston North — Germplasm Centre), Niemcy (Getynga — University of Goettingen, Kolonia — Institute for Polar Ecology, Tybinga — University of Tübingen, Monachium — Ludwig-Maximilians-Universität Munich), Szwajcaria (Zurych — Geobotanisches Institut, ETH), Szwecja (Sztokholm — Swedish Museum of Natural History), Ukraina (Kijów — M. G. Kholodny Institute of Botany, National

Academy of Sciences of Ukraine, Lwów — Botanical Garden of Lviv National Ivan Franco University), USA (University of Minnesota), Wielka Brytania (Kew — Royal Botanic Gardens, Oksford — University of Oxford), Włochy (Padwa — Botanic Garden of the University of Padua, Rzym — Orto Botanico dell'Università di Roma La Sapienza). Instytut Botaniki realizuje także tematy badawcze w ramach umów międzyrządowych ze Słowenią oraz Republiką Południowej Afryki.

W skali krajowej prowadzi się współpracę z dziesięcioma uniwersytetami, sześcioma innymi wyższymi szkołami, ośmioma placówkami PAN, a także z parkami narodowymi (Bieszczadzkim, Gorczańskim, Magurskim, Ojcowskim, Pienińskim) i krajobrazowymi (m.in. Nadnidziańskim Parkiem Krajobrazowym).

OGRÓD BOTANICZNY UJ

Najstarszy polski ogród botaniczny założony w 1783 r. w ciągu ponad 200 lat funkcjonowania na krakowskiej uczelni związany był ściśle z Katedrami najpierw Historii Naturalnej, później Botaniki, a następnie z Instytutem. Obecnie jest jednym z zakładów Instytutu Botaniki. Funkcję kierownika pełni Bogdan Zemanek. Ogród Botaniczny UJ jest zakładem naukowym, a zarazem żywym muzeum flory świata, o szerokim znaczeniu społecznym i ogólnokulturowym, co sprawia, że swoją

Widok Ogrodu Botanicznego od strony stawu. W głębi dawne Obserwatorium Astronomiczne. Rys. Jan Feliks Piwarski, 1834

View of the Botanic Garden from the pond site. In the background former Astronomical Observatory. Drawn by Jan Feliks Piwarski, 1834

działalnością w dziedzinie edukacji i popularyzacji wykracza poza ramy uniwersyteckie. Przetrwiał w tym samym miejscu od XVIII w., dawniej była to dzielnica Wesoła, dzisiaj znajduje się w dzielnicy II — Grzegórzki, z bramą wejściową od ulicy Kopemika 27. Początkowo zajmował obszar ok. 2,4 ha, zaaranżowany jako park barokowy typu francuskiego, którego zarysy przetrwały w najstarszej części, ze stawem — pozostałością starorzecza Wisły. Obecną powierzchnię — 9,6 ha, uzyskał Ogród w latach 1956–1958, a współczesny układ zawdzięcza W. Szaferowi. Posiada trzy kompleksy szklarni o łącznej powierzchni ok. 2500 m²: „Victoria” genezą sięga lat 1786–1787, przebudowywana m.in. w latach 1827, 1856, 1925, rekonstruowana w 1995 r.; „Holenderka” (1954) oraz palmiarnia „Jubileuszowa” wraz z zespołem szklarni tropikalnych (1959–1966), która zastąpiła dawną palmiarnię istniejącą w latach 1882–1969. 28 maja 1976 Ogród Botaniczny wpisany został do rejestru zabytków jako obiekt przyrodniczy, pomnik sztuki ogrodniczej oraz historii nauki.

Obecnie utrzymuje się tutaj w uprawie ok. 6000 taksonów (gatunków i odmian) roślin, w tym ponad 2000 szklarniowych — pochodzących z obszarów tropikalnych, subtropikalnych i śródziemnomorskich. Z cenniejszych zbiorów należy wymienić jedną z najważniejszych europejskich kolekcji sagowców (ok. 60 gatunków, w tym bardzo stare, blisko 150-letnie okazy), największy w polskich ogrodach botanicznych zbiór szklarniowych storczykowatych (ok. 500 taksonów), arboretum (ok. 1000 taksonów drzew i krzewów), palmy (ok. 50 gatunków), tropikalne rośliny użytkowe (ok. 100 taksonów). Żywa kolekcja ma wartość nie tylko naukową, ale również historyczną i kulturową, zawiera bowiem wiele starych roślin, opisywanych przez uczonych i artystów, jak np. ponad 200-letni dąb szypułkowy (*Quercus robur*) zwany dębem Jagiellońskim, dwa ponad 200-letnie derenie Śniadeckiego (*Cornus mas*), czy liczące blisko 150 lat żeńskie drzewo miłorzębu dwuklapowego (*Ginkgo biloba*). Pod koniec XX w. Ogród zyskał nową funkcję — rezerwuaru rzadkich i ginących w naturze roślin. Od 16 IV 2004 jest obszarem chronionym, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880).

Pomnik Józefa Warszewicza (1812–1866) w Ogrodzie Botanicznym, po 1866 r. Popiersie według projektu Franciszka Wyspiańskiego, na postumencie tablica z wierszem autorstwa Wincentego Pola, 2001

Monument of Józef Warszewicz (1812–1866) in the Botanic Garden, after 1888. Bust designed by Franciszek Wyspiański, on the pedestal the table with poem by Wincenty Pol, 2001

Ogród Botaniczny jest otwarty dla publiczności codziennie w sezonie letnim, od kwietnia do października, średnia liczba zwiedzających wynosi ok. 60–80 tys. osób rocznie. Prowadzi się tutaj szeroką działalność edukacyjną na różnych poziomach: zajęcia dla studentów wyższych uczelni, lekcje biologii dla szkół, praktyki ogrodnicze, a także prelekcje w sezonie jesienno-zimowym. Podobnie jak w innych ogrodach na świecie organizowane są imprezy o charakterze kulturalnym — koncerty i wystawy plenerowe. Od ponad dziesięciu lat Ogród współorganizuje spektakle teatru Stygmator zatytułowane *Poezja i muzyka w Ogrodzie*, reżyserowane przez Violetę Zygmunt, odbywające się dwa razy w miesiącu przez cały rok. W 2001 r. wraz z Klubem Muzyki Współczesnej „Malwa” zainicjowane zostały konkursy kompozytorskie na muzykę ogrodową. Pierwszy konkurs miał zasięg krajowy, następne — międzynarodowy: II (2004), III (2006), IV (2009). W 2006 r. zapoczątkowano wraz z innymi instytucjami „Święto ogrodów” — kilkudniowy festiwal odbywający się co roku w sezonie wiosennym, popularyzujący idee ochrony przyrody, kultury ogrodowej oraz sztuki ukazującej piękno natury.

MUZEUM OGRODU BOTANICZNEGO I PRACOWNIA HISTORII BOTANIKI IM. J. DYAKOWSKIEJ

Ekspozaty botaniczne o charakterze muzealnym gromadzono od końca XVIII w. W 1983 r. otwarto ekspozycję dla publiczności, a 1 października 1994 w obrębie Ogrodu powstała placówka Muzeum Botaniczne i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej (od 2008 r. — Muzeum Ogrodu Botanicznego i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej). Urządzono cztery sale ekspozycyjne o łącznej powierzchni 110 m², magazyn oraz pokoje do pracy. Muzeum posiada dwie kategorie eksponatów: 1. zbiory botaniczne — okazy dendrologiczne, karpologiczne (owoce i nasiona) oraz całe rośliny zakonserwowane w płynach — łącznie ponad 5000 okazów pochodzących m.in. z wypraw Konstantego Jelskiego (Ameryka Płd., lata 70. XIX w.), M. Raciborskiego (Jawa, ok. 1896–1900), J. Kornasia i A. Medweckiej-

Modele kwiatów (1867–1870) używane niegdyś w czasie ćwiczeń ze studentami
Models of flowers (1867–1870) — once used in student exercises

Muzeum Ogrodu Botanicznego i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej — sala ekspozycyjna pt. „Botanika tropikalna w Krakowie”, 2007

Museum of Botanic Garden with J. Dyakowska History of Botany Research Unit — the Museum hall with the exhibition entitled ‘Tropical botany in Cracow’, 2007

Kornaś (Afryka, lata 70. XX w.), z wyprawy „Kilimandżaro 75” — zbiory K. Szczepanka i B. Zemanek (Afryka, 1975–1976), a także z Ogrodu Botanicznego UJ (XIX–XX w.); 2. zbiory historyczno-botaniczne — teczki archiwalne (1190 szt.) dotyczące m.in. życia i działalności 266 botaników i ogrodników, dawne pomoce dydaktyczne — modele roślin, tablice dydaktyczne (XIX/XX w.) i in. (ok. 200 szt.), preparaty mikroskopowe (ok. 1500 szt.), materiały ikonograficzne — fotografie, negatywy, slajdy, ryciny, obrazy roślin i in. (kilkanaście tysięcy szt.). Wśród okazów botanicznych szczególnie cenne są typy nomenklatoryczne grzybów jawańskich, opisanych przez M. Raciborskiego (ponad 100 okazów). Stała ekspozycja urządzona na parterze Collegium Śniadeckiego UJ (z wejściem od strony Ogrodu) prezentuje następujące zagadnienia: „Historia Ogrodu Botanicznego UJ”, „Rośliny nagozależkowe” oraz „Botanika tropikalna w Krakowie”. Autorką scenariusza wystawy jest Alicja Zemanek, kierownik Muzeum. Ponadto pracują tutaj (2009): Piotr Klepacki, Kamil Kulpiński i Beata Sikora-Majewska. Co roku urządza się po kilka wystaw czasowych, głównie malarstwa i fotografii, tematycznie związanych z przyrodą.

Muzeum Ogrodu Botanicznego i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej — pracownicy. Od lewej: mgr inż. Beata Sikora-Majewska, dr Kamil Kulpiński, prof. Alicja Zemanek, mgr Piotr Klepacki, 2009

Museum of Botanic Garden with J. Dyakowska History of Botany Research Unit — staff members. From the left: Beata Sikora-Majewska, M.Sc., Eng., Kamil Kulpiński, Ph.D., prof. Alicja Zemanek, Piotr Klepacki, M.Sc, 2009

MUZEUM PALEOBOTANICZNE INSTYTUTU BOTANIKI UJ

Okazy paleobotaniczne zbierano już w XIX w., szczególnie bogatą kolekcję zgromadził M. Raciborski. Pod koniec XX w. zbiór ok. 2200 okazów ofiarował uniwersytetowi prywatny kolekcjoner Zygmunt Holcer (1925–2004). W styczniu 2003 r. otwarto Muzeum Paleobotaniczne Instytutu Botaniki UJ w wyremontowanym parterowym budynku przy ul. Kopernika 31. Urządzono tutaj salę ekspozycyjną, magazyn, laboratorium i pokoje do pracy. Zbiory (XIX–XX w.) liczą ok. 40 000 makro- i mikroskamieniałości. Są to szlify i preparaty mikroskopowe ukazujące strukturę morfologiczną różnych organów roślinnych pochodzących z ery paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej, jedyny w Polsce zbiór z wczesnego dewonu, m.in. pierwszych naczyniowych roślin lądowych zaliczanych dawniej do tzw. psylofitów, paprotniki okresu karbońskiego, nagonasienne z permu, triasu i jury (m.in. benetyty), pierwsze okrytonasienne z kredy; przedstawiciele flory trzeciorzędowej i czwartorzędowej, duży zbiór skamieniałych drewnien. Oprócz wspomnianych wyżej eksponatów M. Raciborskiego i Z. Holcera znajdują się tutaj zbiory Danuty

Zdebskiej, Jana Zerndta (1894–1945) i in. Muzeum posiada wiele typów nomenklatorycznych roślin kopalnych. Ekspozycja urządzona w sali o powierzchni 103 m² prezentuje ewolucję świata roślinnego we wszystkich okresach geologicznych. Autorką scenariusza wystawy jest Danuta Zdebska, kierownik Muzeum. W Muzeum pracują ponadto Sławomir Florjan i Jolanta Kogut.

ZIELNIK (*HERBARIUM UNIVERSITATIS IAGELLONICAE CRACOVIENSIS*) (KRA)

Zielnik (herbarium) Instytutu Botaniki UJ, czyli zbiór zasuszonych roślin, oznaczony w międzynarodowych katalogach akronimem KRA, był początkowo częścią Gabinetu Historii Naturalnej. Pod koniec XVIII w. znajdował się wraz z innymi okazami przyrodniczymi w Kolegium Fizycznym. W 1828 r. zielnik przeniesiono do Ogrodu Botanicznego. Przechowywany był początkowo na parterze Obserwatorium (obecnego Collegium Śniadeckiego), później głównie w lewym (wschodnim) pawilonie, tzw. dydaktycznym (ok. 1834–1941), oraz w Obserwatorium (1941–1948). W 1948 r. herbarium umieszczono na parterze Instytutu Botanicznego przy ul. Lubicz 46. Po utworzeniu w 1953 r. Zakładu Botaniki PAN zbiory tej placówki (z wyjątkiem mikologicznych) gromadzono wspólnie z uniwersyteckimi. W latach 1966–1967 herbarium zostało rozdzielone. W 1992 r. zbiór porostów przeniesiono do Collegium Śniadeckiego (I p.). Nowy etap w historii zbioru otworzyło urządzenie w 2001 r. pawilonu Herbarium przy ul. Kopernika 31, gdzie przeniesiono okazy roślin naczyniowych, wątrobowców, grzybów i śluzowców. Obecnie (2008) kuratorem działu roślin naczyniowych jest Wacław Bartoszek, mchów — Ryszard Ochyra (kolekcja zdeponowana w Instytucie Botaniki im. W. Szafera PAN), wątrobowców — Marta Mierzeńska, grzybów — Piotr Mleczko, porostów — Maria Olech, śluzowców — Anna Drozdowicz. Prowadzi się wymianę materiałów z ponad 40 instytucjami tego typu na całym świecie.

Zielnik posiada ok. 475 000 arkuszy, w tym 350 000 roślin naczyniowych, 20 000 mszaków, 25 000 grzybów, 60 000 porostów i 20 000 śluzowców (stan z 2008 r.). Zbiory pochodzą głównie z Europy oraz z Afryki, Ameryki, Antarktyki, Arktyki i Azji. Zawierają wiele typów nomenklatorycznych. Ważniejsze kolekcje: rośliny naczyniowe — m.in. Wacław Bartoszek (Polska — Karpaty), Feliks Berdau (Europa), Edward Janczewski (materiały do światowej monografii rodzaju *Ribes*), Konstanty Jelski (Ameryka Południowa), Jan Kornaś i Anna Medwecka-Kornaś (Polska, Europa, Afryka, Ameryka Północna, Azja), Anna Pacyna (Azja — Mongolia), Bogumił Pawłowski (góry środkowej Europy), Marian Raciborski (Europa, Azja — Jawa), Adam Starzeński (Afryka Wschodnia), Adam Zajac, Maria Zajac, Bogdan Zemanek (Europa — obszar śródziemnomorski); mszaki — Marian Raciborski (Azja — Jawa), Antoni Rehman (Afryka, Azja, Europa), Bronisław Szafran (Europa), Antoni J. Żmuda (Europa); grzyby — Barbara Gumińska (Polska),

Marian Raciborski (Azja — Jawa); porosty — Maria Olech (Europa, Arktyka, Antarktyka); śluzowce — Anna Drozdowicz (Polska), Józef Rostafiński (Europa).

DYDAKTYKA

Uniwersytet Jagielloński jest jednym z najstarszych w tej części Europy ośrodków edukacji botanicznej. Katedra Botaniki Lekarskiej (1609) miała charakter pomocniczy dla nauk medycznych. Utworzenie Katedry Chemii i Historii Naturalnej (1780) przyczyniło się do podjęcia kompleksowego nauczania wiedzy o przyrodzie, m.in. systematyki Linneusza, oraz do wprowadzenia empirycznych metod nauczania, np. pokazów żywych roślin w Ogrodzie Botanicznym. Pod koniec XVIII w. F. Scheidt wyjeżdżał ze studentami na wycieczki florystyczne,

które w późniejszych latach zaczęły odgrywać dużą rolę w kształceniu młodych przyrodników. Po utworzeniu Katedry Botaniki (1847) zaczęła się specjalizacja nauczania. Oprócz kursów dla przyszłych lekarzy i farmaceutów prowadzono wykłady z botaniki ogólnej i szczegółowej (później ogólnej i systematycznej) dla studentów Wydziału Filozoficznego, spośród których rekrutowali się przyszli nauczyciele i uczeni. Nowe kierunki badań prezentowano na kursach monograficznych.

Dalsza specjalizacja nauczania nastąpiła w XX w., po założeniu Instytutu Botanicznego (1913). Profesorowie botaniki, zaliczani dzisiaj do klasyków nauki polskiej, byli też wybitnymi wykładowcami. Wielką popularnością cieszyły się zajęcia prof. Mariana Raciborskiego, który oprócz podstawowych kursów z botaniki ogólnej i systematycznej prowadził wiele wykładów monograficznych, dotyczących takich zagadnień jak: ogólna geografia roślin, fitogeografia ziem polskich, glony, paprocie, patologia roślin, roślinność równikowa, rośliny użytkowe. Do pierwszych w skali światowej należały jego wykłady z ochrony przyrody („Zabytki przyrody”, 1913/1914), pionierski na naszych ziemiach był kurs z genetyki (1914/1915).

Organizację studiów botanicznych w latach 1918–1939 przedstawia szczegółowo Julian Dybiec²⁴. Podkreśla on, że studenci korzystali nie tylko z zajęć prowadzonych w Instytucie Botanicznym, ale również z wykładów i ćwiczeń odbywających

Prof. Bogumił Pawłowski (1898–1971)

²⁴ Zob. *Bibliografia*: Dybiec 2000: 265–266.

się na Wydziale Rolniczym oraz w Katedrze (Zakładzie) Botaniki Farmaceutycznej działającej na Wydziale Filozoficznym. Zasadniczy tok studiów koncentrował się wokół zajęć prowadzonych przez prof. Władysława Szafera, który należał do najslawniejszych uniwersyteckich wykładowców botaniki. Prowadził on przez wiele lat podstawowy kurs systematyki oraz wiele wykładów monograficznych, dotyczących ogólnej geografii roślin, szaty roślinnej Alp, biologii kwiatów, roślinności epoki lodowej w Polsce oraz innych zagadnień. Do pierwszych w skali kraju należały m.in. wykłady z ekologii prowadzone przez W. Szafera (1921/1922) i D. Szymkiewicza (1925/1926), a także z historii biologii (1919/1920 i inne lata) J. Rostańskiego. Genetykę wykładała M. Skalińska, paleobotanikę J. Lilpop, socjologię roślin B. Pawłowski. W okresie międzywojennym w corocznych wycieczkach instytutowych brali udział studenci wyższych lat. Sławne stały się zwłaszcza dłuższe wyprawy na Podole, gdzie uczestników przyjmowano w dworach ziemiańskich na noclegi i obiady.

Po wojnie, w czasach stalinowskich, zabroniono wykładania genetyki klasycznej prof. Marii Skalińskiej, przeciwnicze lisenkizmu, którego nie poparli również i inni krakowscy botanicy. W drugiej połowie XX w. rosnąca specjalizacja biologii znalazła odzwierciedlenie w działalności dydaktycznej. W Katedrze (później Zakładzie) Cytologii i Embriologii Roślin prowadzono wykłady z botaniki ogólnej, tzn. morfologii i anatomii, a także ćwiczenia i specjalistyczne kursy z cytologii, embriologii roślin, genetyki oraz wielu innych zagadnień. W pozostałych zakładach odbywały się wykłady z systematyki, geografii roślin, ekologii, ponadto kursy monograficzne dotyczące głównie różnych aspektów wiedzy o szacie roślinnej, uzupełniane ćwiczeniami i wycieczkami. Wielką popularnością cieszyły się zajęcia terenowe prof. Bogumiła Pawłowskiego. Do cenionych wykładowców należał prof. Jan Kornaś, ilustrujący swoje wykłady z geografii roślin i ekologii zapylania kwiatu przezroczami i filmami z zagranicznych podróży, co w tych czasach należało do rzadkości. Wiele lat później sławne stały się wykłady z ekologii zapylania kwiatu prowadzone przez dra hab. Andrzeja Jankuna. Niepowtarzalny styl wykładów z botaniki ogólnej, cytologii i genetyki wypracowały prof. Maria Skalińska i prof. Eugenia Pogan, a także prof. Romana Czapik prowadzący wykłady z embriologii roślin i apomiksji.

Obecnie pracownicy Instytutu Botaniki prowadzą wykłady obowiązkowe oraz kursy do wyboru (ok. 50 tytułów), z których wiele, podobnie jak w przeszłości, dotyczy nowych kierunków i specjalności. Odbývają się różnego typu ćwiczenia i seminaria. W latach 1960–1974 Instytut prowadził organizowaną przez Kazimierza Szczepanka międzyuczelnianą praktykę wakacyjną dla studentów biologii, najpierw w Łopusznej, później w Obidowej w Gorcach (wcześniej, w okresie 1957–1959, praktyka dla studentów UJ odbywała się w Zawoi). Począwszy od 1982 r. prowadzone są w czasie wakacji dwutygodniowe praktyki dla studentów biologii UJ (obecnie — w ramach kursu „Biologia roślin”), w czasie których uczestnicy wyjeżdżają na wycieczki florystyczne w okolice Krakowa i w Karpaty. Dużym zainteresowaniem studentów cieszą się kursy terenowe „Grzyby i porosty” oraz „Rośliny

Wycieczka w Tatry, w ramach kursu „Zagadnienia geobotaniczne Karpat”. Od prawej: prof. Bogdan Zemanek, dr Wacław Bartoszek, Karina Palka, Agnieszka Michalewska, Kamil Kulpiński, Agnieszka Poloczek, Joanna Matusiewicz, Dorota Bucka, Andrzej Sekuła, Marta Lorenc, dr Alina Stachurska, Bożena Rybarska, Izabela Skrzynecka. Hala Gąsienicowa, 30 V 2001

Trip into the Tatra Mts. during a course on ‘Geobotanical problems of the Carpathians’. From the right: prof. Bogdan Zemanek, Wacław Bartoszek, Ph.D., Karina Palka, Agnieszka Michalewska, Kamil Kulpiński, Agnieszka Poloczek, Joanna Matusiewicz, Dorota Bucka, Andrzej Sekuła, Marta Lorenc, Alina Stachurska, Ph.D., Bożena Rybarska, Izabela Skrzynecka. Tatra Mts., Gąsienicowa Valley, 30 May 2001

zarodnikowe” prowadzone w Stacji Górskiej Instytutu Zoologii UJ w Ochojniczy Górnej w Górcach. W roku akademickim 1993/1994 zainicjowany został kurs obsługi komputerów dla studentów biologii. W 2002 r. uruchomiono w Instytucie Botaniki nowy kierunek studiów: biologia i geologia, specjalność ochrona przyrody. Od roku akademickiego 1964/1965 prowadzone są studia doktoranckie, włączone w 1969 r. w organizację studiów doktoranckich na Wydziale BiNoZ. Trudno przecenić rolę UJ jako źródła wykształconych botaników dla innych ośrodków. Kilku set uczonych uzyskało tutaj doktoraty, kilkudziesięciu — habilitacje z różnych specjalności botanicznych. Wielu wychowanków działających w Instytucie dwu szkół naukowych, cieszących się dużym prestiżem, po uzyskaniu stopnia doktora na UJ stworzyło własne pracownie naukowe na innych uczelniach, w kraju i za granicą. Ważnym centrum edukacji i popularyzacji wiedzy botanicznej oraz idei ochrony przyrody jest Ogród Botaniczny, którego działalność wykracza poza UJ.

BIBLIOTEKA INSTYTUTU BOTANIKI UJ (POŁĄCZONA Z BIBLIOTEKĄ INSTYTUTU BOTANIKI IM. W. SZAFERA PAN)

Największa w Polsce specjalistyczna biblioteka botaniczna wywodzi się z dawnego księgozbioru uniwersyteckiego. Książki o roślinach, gromadzone od lat 90. XVIII w., przekazane zostały do Biblioteki Jagiellońskiej w pierwszej połowie XIX w. Początki obecnej biblioteki sięgają ok. 1880 r. Od 1953 r. zbiory instytutów UJ i PAN funkcjonują wspólnie. Swoją obecną formę zawdzięcza biblioteka Jadwidze Dyakowskiej, która od ok. 1930 r. opiekowała się księgozbiorem, a po II wojnie światowej sprawowała kierownictwo do 1975 r. Jej następcami byli: Janina Oleszakowa, kierownik w latach 1975–1992, Bożena Pietras — w okresie 1992–1994, Andrzej Jankun — kierownik w latach 1994–2002. W 2002 r. rozdzielono stanowiska kierownicze dla UJ i PAN. Kierownictwo z ramienia Instytutu Botaniki UJ sprawowali: A. Jankun (2002–2005), Agata Pazdur (2006–2007), a od 2008 r. — Martyna Ślusarska. Kierownikiem z ramienia PAN jest Barbara Znamierowska. Biblioteka znajduje się w budynku przy ul. Lubicz 46 (część magazynów przy ul. Kopernika 31). Liczy 201 805 woluminów (ok. 99 000 jest własnością UJ) oraz 538 tytułów bieżących czasopism (stan z 2005 r.). Posiada również zbiory specjalne: m.in. starodruki i polonika (ok. 700 pozycji), podręczniki (w tym dużą liczbę XIX-wiecznych), atlasy botaniczne, flory, mapy, przezrocza, mikrofilmy oraz mikrofiszę.

WYDAWNICTWA

Od 1973 r. w serii „Zeszyty Naukowe UJ” ukazywały się „Prace Botaniczne” („Folia Botanica”). W 1998 r. czasopismo zostało wyłączone z „Zeszytów” i wydawane jest jako monografie „Prace Botaniczne — Botanical Papers”. Redaktorami byli: Jan Walas (1973), Jan Kornaś (1974–1994), Anna Stengl (1994–2004), a od 2005 r. Adam Zajac. Instytut wydaje także opracowania i skrypty w formie wydawnictw nieregularnych („Varia”). W Zakładzie Cytologii i Embriologii Roślin znajduje się redakcja czasopisma „Acta Biologica Cracoviensia. Series Botanica”, założonego w 1958 r. organu Komisji Biologicznej Oddziału Krakowskiego PAN. Funkcję redaktora sprawowali: Maria Skalińska (1958–1977), Helena Wcisło (1977–1996), a od 1997 r. — Elżbieta Kuta. Czasopismo ukazuje się w języku angielskim, a komitet redakcyjny pracuje w składzie międzynarodowym. „Acta Biologica Cracoviensia. Series Botanica” jest jednym z nielicznych polskich periodyków naukowych znajdujących się na tzw. liście filadelfijskiej. Ogród Botaniczny wydaje od 1806 r. (z przerwami, obecnie co dwa lata) katalogi nasion dla prowadzenia międzynarodowej wymiany materiału roślinnego pt. *Index seminum quae Hortus Botanicus Universitatis Jagellonicae Cracoviensis pro mutua commutatione offert* (od 2008 r. w formie elektronicznej).

Opracowano w 2009 r.